

A la recerca dels recursos propis

El Bòlit Centre d'Art Contemporani de Girona organitza la segona exposició des del seu naixement oficial ara fa mig any; vuit artistes i dos col·lectius (amb tres membres cadascun) ofereixen diferents propostes que van des de l'activisme més combatiu a la reflexió purament especulativa. La multiplicitat de formats torna a ser la característica principal

TEXT: EUDALD CAMPS FOTOGRAFIA: ANIOL RESCLOSA

1

Fotos:

1
Rosa Pera, directora del Bòlit, comenta l'exposició des de la còmoda *Flying Carpet* dissenyada per *Emiliana* per «fer volar la imaginació i veure el món des de l'òptica de la creativitat».

2
El col·lectiu PLatoniv fomenta l'intercanvi d'idees utilitzant recursos ben quotidians...

Ho deia el nebot de Rameau imaginat, en clau satírica, per Diderot: «S'acseja, agita, fa aprovar o blasmar, fa sortir la veritat, dona a conèixer la gent de bé i desemmascara els bandarres. Aleshores és quan l'home sentat para l'orella i entén el seu món. D'això es tracta: de conèixer els límits de la raó sense per això renunciar a l'envestida sistemàtica en direcció a una realitat que, pel que sembla, ha decidit canviar més ràpid que nosaltres. L'art contemporani ho intenta malgrat la pressió d'un consens general i abstracte que aposta acríticament per l'apatia intel·lectual i pel retorn a uns orígens encara més abstractes.

Rosa Pera, directora del Bòlit (Centre d'Art Contemporani de Girona), ho sap i per això va iniciar, el passat mes d'octubre, el seu projecte amb un eslogan que manté plena vigència: «Més enllà de la construcció d'un edifici, crear un centre d'art contemporani implica en primer terme la construcció de discurs, relacions i diàleg». Una mica, per cert, al revés del que s'acostuma a fer. La coherència de l'invent la sabem ara gràcies a la segona entrega que ens ofereix el Bòlit (malgrat no tenir edifici, malgrat prendre cos a cop d'idea): s'insisteix en el paper de la imaginació com a generadora de nous models de realitat, en la innovació, en les xarxes d'intercanvi d'informació o, en definitiva, es rastreja el perfil d'allò que anomenem «capital cultural». Rere el plantejament de l'exposició que actualment acull la Sala de la Rambla i la Capella de Sant Nicolau, hi ha un es-

2

forç d'anàlisi sociològica de referents clars. Rosa Pera ens recorda les categories descrites per Pierre Bourdieu, un dels pensadors clau per entendre la societat contemporània: «A part d'allò reconegut com a capital econòmic, disposem de tres tipologies més de capital: el capital detingut a través del coneixement i les habilitats (capital humà), el que ve donat per les connexions i les relacions (capital social), i el capital cultural, entenent com a tal la capacitat de prendre part en activitats culturals més enllà de l'alta cultura, com els esports o els hobbies, passant per totes les manifestacions del lleure (cinema, museus, literatura, etc.)». I és que, pel sociòleg francès, el capital cultural és aquell que ens distingeix com a individus, mentre que la combinació de totes les categories de capital determina la nostra identitat i estil de vida. En aquest sentit, cadascú pot interrogar-se i, si és prou honrat (o valent) en la realització d'aquesta mena d'exercici d'autoescrutament,

descobrirà un perfil humà enormement complex que està subjecte a molts més condicionaments del que hom, d'entrada, es pot arribar a imaginar.

Però no només Bourdieu. En l'entramat de relacions creuades engrunat per Rosa Pera hi apareixen també les lúcides reflexions de Howard Rheingold («Durant els darrers vint anys —confessava l'escriptor nord-americà a l'edició de 2004 d'ArtFutura— he pensat, escrit i parlat sobre la manera que tenen els ordinadors d'interactuar amb la ment, la societat i la realitat (...) He pogut ser observador participant de la transformació del pensament humà, la cultura i les formes de govern per mitjà del microip); batent amb força els problemes referents a tot allò que tingui relació amb la innovació i la creativitat analitzats per Charles Leadbeater (autor de tot un clàssic recent, com a mínim pel món empresarial, com és el seu *We Think*); o, en darrera instància, es fa palesa la reclamació feta per John Thackara al voltant de la necessitat de revisar els nostres paradigmes per tal de millorar la relació amb un entorn que canvia només si primer som capaços de fer-ho nosaltres. Es tracta d'un paisatge conceptualment heterogeni que intenta reflectir la complexitat d'un avui molt més ple d'interrogants que no pas de certeses estanques. L'art, en aquest context, és l'interrogador privilegiat gràcies al seu caràcter emancipat i, molt especialment, a que ja no arrossega el llast imposat per les categories estètiques tradicionals. I d'interrogants n'ha

ha per a tots els gustos: «Com evolucionen i es gestionen –escriu Rosa Pera al catàleg de la mostra– avui el capital cultural i el capital social, tenint en compte totes les transformacions a les quals fem referència? Quines conseqüències cal preveure? (...) Com s'encaixen tots aquests canvis en la creació? De quina manera influeix l'augment del grau d'autonomia dels individus? Qui posseeix el poder de la creació? Com es vehicula i transmet? On rauen els mitjans que l'alimenten?».

DEU RECURSOS PROPIS

Atesos els plantejaments esmentats, sembla obvi que la proposta expositiva calia que fos col·lectiva i que, per descomptat, no és limitada a un únic llenguatge artístic o discurs formal. A la Sala de la Rambla, per exemple, s'hi poden veure propostes tan diferents (i malgrat tot complementàries) com les de la gironina Núria Güell o la d'Ana García-Pineda: la primera, amb *Acceso a lo denegado*, s'immergeix en la realitat agredolça cubana a través de la realització d'una atípica empresa que intenta fer més fàcil la vida a una illa castrada (i mai millor dit) per la censura, mentre que, la segona, aposta per l'humor irònic i la imaginació gràfica desbordada per tal de descriure universos impossibles que es mouen com les màquines duchampianes del desig. O, posats a formular dicotòmies: també a la Rambla, Enlil Padrós dinamita els límits del disseny industrial fent bones les reclamacions de Thackara i incorporant poesia

allà on el desinterès només aconseguia percebre l'objecte anodí, mentre que el col·lectiu Platoní (conformat per Ignacio García, Susana García i Olivier Schulbaum) no només no dissenyen ni patenten sinó que democratitzen radicalment tota forma de coneixement i d'informació que arriba a les seves mans fent servir mecanismes absolutament elementals de comunicació (una xerrada, una nota enganxada a la paret...).

Del Bòlit-Rambla al Bòlit Sant Nicolau. La benvinguda ratlla el sarcasme: el cubà Luis Gárciga posa l'espectador contra les cordes amb una mínima acció enregistrada amb vídeo que parla del no acompliment de les expectatives com una forma de frustració que, si s'analiza sense prejudicis, se'n manifesta com a absurda. Ben al contrari que el col·lectiu *Escottar.org* liderat per l'artista i antropòleg gal·lec Chiu Longina: la creació d'un mapa sonor del territori es revela com un projecte ambiciós que només el

temps posarà al lloc que es mereix. Per desgràcia, quan parlem de patrimoni, quasi sempre s'obliga l'immaterial: Longina i els seus socis aconsegueixen fondre en un mateix pla el punt de vista artístic, l'etnomusicològic, el bioacústic i l'antropològic gràcies al compromís ètic amb uns móns fràgils i permanentment en perill d'extinció. I, novament, la ironia: el rus Vladimir Arkhipov col·lecciona meticulosament objectes inversemblants que algú va idear a partir dels materials que tenia a l'abast amb una finalitat ben concreta. El resultat són peces fruit de l'enginy i de la necessitat que, al seu temps, encarnen tot un procés que, narrat pels seus responsables, també enregistra Arkhipov. En aquest viatge, el millor col·lofó el trobarà el visitant que baixi a la cripta de l'antiga capella romànica: la coreana afincada a Suïssa Oh Eun Lee l'obsequiarà amb un film digital (*A Room*) que desborda intel·ligència des de la sobrietat dels seus plantejaments.

A tot plegat cal sumar-hi instal·lacions com *Book Space* d'Elin Hånsdóttir (repartida per diferents biblioteques de la ciutat) o el taller organitzat pel col·lectiu Telenoika (*L'orquestra dels lubrifiers drapaires*): la segona exposició del Bòlit és encara més ambiciosa que la primera, desplega més informació i certifica una trajectòria incipient que, cal suposar, sedimentarà amb molta més força quan disposi d'un espai propi. Mentrestant, celebrem el nomadisme i la dispersió com a característiques i circumstàncies ben aprofitables per a l'art contemporani.

Fotos:

3 La gironina Núria Güell ha inventat una empresa per fer més fàcil la vida als cubans de l'Havana.

4 No és el què sembla: es tracta d'un estri inventat per ensenyar als més petits la necessitat d'estalviar aigua.

5 A vegades, els jocs infantils són contenidors insospitats d'enginy.

6 El cinema amateur sobreviu gràcies a les ganades dels seus fidels dilectants.

7 El mobiliari urbà també pot reciclar-se...

8 L'artista rus Vladimir Arkhipov ha recorregut diferents indrets del món a la recerca dels objectes més inversemblants.